

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 3

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 3

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

УДК 81+82:811.11+811.13
S 90

Рецензент:

Мізін К.І. д-р філол. наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

S 90 **Studia Philologica** : зб. студент. наук. праць / редколегія:
О.В. Деменчук, О.В. Константинова, О.І. Павлова [та ін.].
– Рівне : РДГУ, 2019. – Вип. 3. – 239 с.

Studia Philologica : The Collection of Students' Scientific Works
/ O.V. Demenchuk, O.V. Konstantinova, O.I. Pavlova et al. (eds.).
– Rivne : RSUH, 2019. – Issue 3. – 239 p.

У збірнику студентських наукових праць «Studia Philologica» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем сучасної філології: германського та романського мовознавства, зіставного мовознавства, лінгвістики тексту, термінознавства, перекладознавства, літературознавства.

The Collection of Students' Scientific Works «Studia Philologica» focuses on the topical issues of contemporary philology: Germanic and Romance Linguistics, Contrastive Linguistics, Text Linguistics, Terminology, Translation and Literature Studies.

УДК 81+82:811.11+811.13

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Константинова О.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Михайлова Є.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(*протокол № 4 від 25.04.2019 р.*)

© Автори публікацій, 2019

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019

ЗМІСТ

ГЕРМАНСЬКЕ ТА РОМАНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО

Артемович К.В.	Структура фразеологічних одиниць-біблеїзмів англійської мови	6
Винарчик М.П. Капусняк М.В.	Enrichissement de la langue française et politique linguistique de sa défense	12
Винарчик М.П. Штефуца О.	Мовна компетенція як базове мовознавче поняття	17
Івасюк Д.П.	Лексико-семантичні особливості англійської розмовної мови (на матеріалі інтернет-блогів)	22
Кропива Т.Б.	Теоретичні передумови дослідження формування англомовної академічної письмової компетентності в старших класах	30
Литвин І.В.	Типологія та сфери вживання евфемізмів сучасної англійської мови	37
Феськова І.В.	Лексичні особливості англомовних інтернет-новин	43
Ясінська Т.А.	Strukturell-semantische Besonderheiten der phraseologischen Einheiten mit dem Komponenten «Sprachtaetigkeit» in der deutschen Sprache	50

ЗІСТАВНЕ МОВОЗНАВСТВО

Вейко К.С.	Семантико-структурні особливості інфінітивних вставних конструкцій в українській та англійській мовах	58
Дребот Л.С.	Національно-культурні стереотипи у фразеологізмах української та англійської мов	65
Дулюк С.А.	Відтворення культурних символів у семантиці фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах	73
Колесник Ю.О.	Вербалізація концепту ПРАЦЬОВИТІСТЬ в англійській та українській мовах	79
Новікова О.Ю.	Лексико-семантичний аналіз молодіжного сленгу	83

Пасечник А.В.	Фразеологічні одиниці з компонентами на позначення їжі в англійській та українській мовах	88
Юрчук В.І.	Вербалізація концепту ДОБРО в англійській та українській мовах	92

ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

Григорчук Д.В. Палій В.П.	Функціональне навантаження епітетів та образних виразів в художніх творах французької письменниці Франсуази Саган	97
Паюк В.Л.	Визначення та ознаки політичного тексту	101
Підкуйко В.А.	Звертання як невід'ємна частина мовного етикету	105
Підкуйко В.А.	Етикет ділової телефонної розмови	111
Романюк В.В.	Прислів'я та приказки на позначення емоцій людини в сучасній німецькій мові	116

ТЕРМІНОЗНАВСТВО

Кравчук А.О.	Етимологічні особливості терміносистеми англійського літературознавства	121
Краснікова К.С.	Українські архітектурні терміни: походження, семантика, структура	126
Пелюхня П.Р. Черноватий Л.М.	Теоретичні основи класифікації англомовних та українськомовних термінів у сфері лінгводидактики	130
Стойка А.С.	Лексико-семантичні особливості економічних термінів сучасної англійської мови	137

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Бобешко М.О.	Лексичні трансформації в українських перекладах романів Ніколаса Спаркса	143
Бурковська І.О.	Лексичні перекладацькі трансформації у перекладі твору Лесі Українки «Дим»	148
Буткевич Д.С.	Способи перекладу національно-культурного компоненту в семантичній структурі німецьких ФО	153

Дворник І.В.	Значення сталих та змінних елементів у поетичних перекладах	163
Лопанчук Ю.В.	Способи передачі епітетів в англійському перекладі циклу поезій «Сім струн» Лесі Українки	170
Мельник О.Ю.	Особливості відтворення категорії детермінації при перекладі з англійської на українську мову	175
Портяник А.В.	Актуальні проблеми художнього перекладу	181
Урбанович Г.Р.	Переклад реалій англійською мовою в поемі Івана Котляревського «Енеїда»	186

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Возняк Ю.В.	Вплив американського соціуму на розвиток постмодернізму в США та його визначальні риси	193
Гаврилюк С.В.	Жанр «Мотиваційна книга» в сучасній американській літературі	197
Гладун І.В.	Сучасна англійська підліткова література	202
Головащук А.О.	Погляди М. Етвуд на роль жінки в сучасному суспільстві (на матеріалі роману-дистопії «Розповідь служниці»)	207
Гудим М.С.	Український постмодернізм	211
Калитка І.М.	Non-fiction медичної тематики у сучасній британській літературі на основі збірки Олівера Сакса «Чоловік, який сплутав дружину з капелюхом, Та інші історії з лікарської практики»	217
Ковлева О.В.	Еволюція жанру антиутопії у літературі ХХ століття	222
Хороша О.М.	Творчість Г. Мелвілла у контексті розвитку популярної культури США ХІХ століття	228

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	235
------------------------------	------------

фразеологічному словнику народів можна дізнатися їх культуру та звичаї.

Перспективи подальших розвідок полягають у подальшому дослідженню етимології фразеологізмів в обох країнах, їх походження, а також географічних чинників за яких сформувались ці усталені вирази.

Список використаних джерел

1. Квеселевич Д. И. Русско-английский фразеологический словарь / Д. И. Квеселевич. – 3-е изд., стереотип. – М.: Рус. яз., 2001. – 705 с.
2. Сучасна російська мова: Теорія. Аналіз мовних одиниць : Підруч. для вузів : У 2 ч. – Ч. 1: Фонетика і орфоєпія. Графіка і орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Морфеміка. Словотвір / Укл. : Діброва Є. І., Касаткін Л. Л., Ніколіна Н. А., Щеболева І. І. – М., 2001. – 544 с.
3. Кунин А. В. Фразеология современного английского языка. – М., 1972. – 200 с.
4. Словник української мови. В 11 т. – Київ : Наукова думка, 1970–1980. – 699 с.
5. Білоноженко В. М., Гнатюк І. С., Дятчук В. В., Неровня В. Н., Федоренко Т. О. Словник фразеологізмів української мови / відповідальний ред. Винник В. О. – К.: Наукова думка, 2003. – 788 с.
6. Oxford Dictionary of English Idioms / John Ayto. – Oxford: Oxford University Press, 2009. – 158 p.
7. Dictionary of Idioms and Their Origins. / Linda Flavell, Roger Flavell. – Publisher: Kyle Cathie Ltd, London, England, 1997. – 224 p.

Юрчук В.І.

Рівненський державний гуманітарний університет

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ДОБРО В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Анотація. У статті висвітлюється питання про засоби вербалізації концепту ДОБРО в українській та англійській мовних картинах світу. Культурне кодування постає інструментом дослідження фразеології та одним із потенційних засобів структурування концепту. Аналіз концепту добро у фразеології робить великий внесок в опрацювання проблем культурного кодування та національно-культурної специфіки.

Ключові слова: фразеологія, одиниця фразеологічної системи, концепт, мовна картина світу.

Summary. The article deals with the problem of methods of verbalization of concept GOOD in the Ukrainian and English linguistic world view. Cultural coding is a tool for research on phraseology and one of the potential tools for structuring the concept. The analysis of the concept of good in phraseology makes a great contribution to working out the problems of cultural encoding and national-cultural specifics.

Key words: phraseology, unit of the phraseological system, concept, linguistic worldview.

Постановка проблеми. У статті ми досліджуємо лінгвокогнітивні характеристики засобів вербалізації концепту ДОБРО у фразеології та організованої ним категорії в англійській та українській мовних картинах світу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз деяких концептів, значущих для мовної картини світу, подано у дисертаційних дослідженнях В. І. Харитонові (на матеріалі пісень, прислів'їв та билин), О. Ю. Печонкіної (на матеріалі прислів'їв та приказок), Л. В. Лотрі (на матеріалі як фольклору, так і творів художньої літератури та публіцистики ХІХ– ХХ ст.), Н. Ю. Моспанові та ін. Актуальність пропонованого дослідження зумовлена насамперед потребою зіставного вивчення національної специфіки та фразеологізмів із ключовою опозицією добро, яке додають до наявної мовної картини світу специфічну конотацію, що відображає менталітет та своєрідність національної культури порівнюваних мов.

Метою даної розвідки є виявити засоби вербалізації концепта ДОБРО в англійській та українській мовних картинах світу.

Виклад основного матеріалу. Фразеологія — розділ мовознавства, в якому вивчаються лексично неподільні поєднання слів. Фразеологія — сукупність зворотів і висловів (словосполучень, речень), фразеологізмів, властивих тій чи іншій мові. Одиниця фразеологічної системи називається фразеологізмом (лексико-граматична єдність двох і більше граматично оформлених компонентів). Термін вперше був використаний Ш. Баллі у книзі «Французька стилістика» (1909) у назві розділу, де розглядалися стійкі сполуки слів. Спробу систематизації стійких (фразеологічних) сполук у функціональному аспекті здійснив С. Г. Гаврин. Він виокремлює шість основних типів:

1. Образно-виразні стійкі сполуки, до яких належать метафоричні одиниці, сполуки з метафоричними компонентами, сталі порівняння: *берегти як зіницю ока*, сполуки, що створюються на основі поетичного синтаксису *правда — добре, а щастя — краще*.

Такі експресивно-емоційно забарвлені сполуки відзначаються певною художньою своєрідністю. Вони утворилися не тільки внаслідок звичайного добору слів, але і внаслідок вияву фантазії, гри уяви, що виражається у вдалому переносному вживанні слів, влучності зіставлення, порівняння тощо.

2. Еліптичні сполуки, що об'єднують усічені стійкі сполуки слів: *ні пуху ні пера*

3. Термінологічні фразеологізми, що охоплюють складені терміни науки, техніки, мистецтва та ін.: заломлення променів; річ у собі; колінчастий вал; соціалістичний реалізм; культ особи. Заміна в них одного з компонентів синонімом (пор. ланцюгова реакція — послідовна реакція) руйнує термінологічність.

4. Афористичні фразеологізми, що виражають узагальнюючі умовиводи: добра справа даремно не минає, *a good deed is never lost*.

5. Контекстологічні сполуки, які ототожнюються із стійкими утвореннями, що в класифікації В. В. Виноградова називаються фразеологічними сполученнями.

6. Ідіоми — всі стійкі словосполуки, що втратили внутрішню форму: *Сіяти добро, throw kindness around like confetti*.

Відповідно до поділу фразеологічних одиниць такими дослідниками, як О.В. Кунін, В.В. Виноградов та ін., виокремлюються основні їхні ознаки: 1) стала (стійка, фіксована) конструкція чи речення, що є фразеологізмом; 2) слова, які є компонентами фразеологічної одиниці, реалізують одне спільне значення; 3) фразеологічні одиниці не створюються в процесі мовлення, готові мовні одиниці відтворюються при потребі під час спілкування.

Концепт в філології — це змістовна сторона словесного знака, за якою стоїть поняття, що відноситься до розумової, духовної або матеріальної сфері існування людини, закріплене в громадському досвіді народу, що має в його житті історичні корені, соціально і суб'єктивно осмислюються і — через щабель такого осмислення — співвідносне з іншими поняттями, найближчі з ним пов'язаними або, в багатьох випадках, йому протиставляється.

Фразеологічні одиниці відображають історичний шлях створення нації, специфіку культури певного народу. Фразеологія англійської та української мов формувалася протягом багатовікового історичного

розвитку мовної творчості народів, їхніх контактів з іншими народами і культурами. До фразеологічні одиниці (ФО) вміщують в себе народні прислів'я, приказки, влучні вислови видатних людей („крилаті слова”), усталені звороти.

Фразеологічна картина світу є частиною мовної картини світу і відображає національно-культурну свідомість народу. Частиною змісту ідіоми є образна складова. Проаналізуємо фразеологізми з компонентом «добро» і з'ясуємо, які ситуації вони ілюструють і які уявлення про добро в них відображені.

Основним джерелом виникнення фразеологічних одиниць вважають живу народну мову, з якої надходять у літературу влучні вирази, прислів'я, приказки, жарти. Такі вислови пов'язані з обрядами, звичаями, побутом і характером народу.

Наприклад, щоб побажати добра, легкої праці чи хорошої дороги в українській мові використовують вислів релігійного характеру — «з Богом!» Це показує вірування народу в вищі сили. В англійській мові виражають ці побажання виразом «*Good luck*».

Висновок. Отже, проаналізувавши концепт добро, а також зробивши аналіз філософських досліджень природи добра, ми з'ясували, що в мовній свідомості існує кілька форм добра: етична, гедоністичних, утилітарна і естетична. Фразеологізми першої групи служать засобом позначення етичного уявлення про добро. В даному випадку добро виходить від людини, виражається в його намірах, бажаннях, словах і вчинках. Добрі вчинки, слова виникають від доброго серця.

Перспективи досліджень. Дослідження вербалізації концепту добра в українській та англійській мовах дає нам змогу говорити про нього як про складне багатогранне утворення, яке наділене великою кількістю специфічних особливостей. Мовна картина світу показує специфічну конотацію, яка відображає менталітет, моральні цінності та своєрідність національної культури.

Список використаних джерел

1. Гришкова Н. В. Концепт як мовно-культурний феномен / Н. В. Гришкова // Наукові записки НаУОА. Серія: Філологічна. – Острог.: Вид-во НаУОА, 2009. – Вип. 11. – С. 187 – 193.
2. Лихачев Д. С. Концептосфера русского языка / Д. С. Лихачев // Известия АН России. – Сер. Л-ра и яз. – 1993. – Т. 52. – № 1. – С. 2-9.

3. Лозова О. Ю. До проблеми визначення концепту / О. Ю. Лозова // Науковий вісник Волинського державного університету. Серія: Філологічна. – Луцьк.: Вид-во ВДУ. – 2007. – С. 139 – 143.
4. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика / В. А. Маслова. – Учеб. пособ. – Мн.: Тетра Системс, 2004. – 220 с.
5. Матвеева Т. В. Учебный словарь: русский язык, культура, речи, стилистика, риторика / Т. В. Матвеева. М.: Флинта; Наука, 2003. – 300 с.
6. Прохоров Ю. Е. В поисках концепта. / Ю. Е. Прохоров – М.: Наука, 2004. – 204 с.
7. Пушмина С. А. Мир героя: Реализация картины мира (на материале цикла произведений «Тwin Peaks») [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://frgf.utmn.ru/mag/21/21>
8. Степанов Ю. С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования / Ю. С. Степанов. – М.: Шк. «Языки рус. культурь», 1997. – 300 с.

Наукове видання

STUDIA PHILOLOGICA

Збірник
студентських наукових праць

ВИПУСК 3

The Collection of Students' Scientific Works

ISSUE 3

Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Ум. др. арк. 13. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: "ПараГраф+"
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазепи, 6/8
тел.: (0362) 26-49-27